

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U002091

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 04-06-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Семенова Наталія Василівна

2. Nataliia V. Semenova

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1493-9353

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 222

Назва наукової спеціальності: Медицина

Галузь / галузі знань: охорона здоров'я

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Медицина

Дата захисту: 14-05-2024

Спеціальність за освітою: Лікувальна справа

Місце роботи здобувача: Харківський національний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 01896866

Місцезнаходження: Проспект Науки, буд. 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): СВР 54_5012

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 01896866

Місцезнаходження: Проспект Науки, буд. 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківська медична академія післядипломної освіти

Код за ЄДРПОУ: 01896872

Місцезнаходження: вул. Амосова, буд. 58, Харків, Харківський р-н., 61176, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 76.29.15, 76.29.29, 76.29.34.07, 76.29.35.11

Тема дисертації:

1. Роль апеліну, норадреналіну та психосоматичних порушень у коморбідному перебігу гастроєзофагеальної рефлюксної хвороби та хронічного обструктивного захворювання легень в осіб молодого віку
2. The role of apelin, noradrenaline and psychosomatic disorders in the comorbid course of gastroesophageal reflux disease and chronic obstructive pulmonary disease in young people

Реферат:

1. Дисертація присвячена оптимізації діагностичної тактики і розробки комплексної схеми патогенетичної терапії коморбідного перебігу ГЕРХ та ХОЗЛ у пацієнтів молодого віку на підставі визначення рівнів апеліну-13, норадреналіну, психосоматичного стану, якості життя, функції зовнішнього дихання, моторно-секреторної функції шлунково-кишкового тракту. Клініко-лабораторно обстежено 110 пацієнтів ГЕРХ+ХОЗЛ (60) та з ГЕРХ (50). Пацієнти отримували лікування протягом місяця, половину кожної групи лікували додатково препаратом даларгін. В результаті проведеного дослідження виявлено наявність психосоматичних розладів у всіх пацієнтів досліджуваних груп. У хворих з ГЕРХ та ХОЗЛ переважає депресія та реактивна тривожність. У пацієнтів з ізольованою ГЕРХ – тривога та особистісна тривожність. При вивченні особливостей якості життя при розвитку у хворих молодого віку поєднаної патології ГЕРХ і ХОЗЛ та при ізольованому перебігу ГЕРХ, було встановлено, що на початку дослідження в обох групах відзначалися

достовірне погіршення якості життя порівняно з особами контрольної групи. При визначенні моторно-секреторних порушень було встановлено, що до лікування кислотність шлункового соку була значно підвищена у пацієнтів обох груп. Аналіз даних спірографії до лікування ГЕРХ в поєднанні з ХОЗЛ виявив достовірне ($p < 0,05$) зниження показників функції зовнішнього дихання як порівняно з особами контрольної групи, так і хворими на ГЕРХ без супутньої патології, у яких результати відповідають нормативним значенням. Концентрація норадреналіну в плазмі крові підвищується у майже 2 рази порівняно з показником групи контролю у пацієнтів усіх груп. Показник апеліну-13 у досліджуваних груп до лікування був зниженим, у I групі значно. Статистичного аналізу показує прямий кореляційний зв'язок між рівнями норадреналіну, рН шлункового соку та провідними симптомами й зворотній зв'язок з рівнем апеліну-13, показниками психосоматичних порушень й показниками функції зовнішнього дихання. Після проведеної запропонованої схеми комплексної терапії із застосуванням препарату даларгін було встановлено, що комплексне лікування сприяло усуненню симптомів основного захворювання. У пацієнтів, яким надано комплексну терапію з включенням препарату даларгін, статистично достовірно підвищується в сироватці крові рівень апеліну-13 з одночасним зниженням концентрації норадреналіну. Спостерігалися позитивні зрушення психологічних характеристик, що сприяло поліпшенню загального стану хворих: зниження рівня особистісної та реактивної тривожності за шкалою Спілбергера, тривоги Шихана, а також тривоги й депресії за шкалою Бека, HADS, піднявся рівень якості життя за шкалою SF-36 ($p < 0,05$), позитивно змінилися показники опитувальників GERD-Q та GIQLI. Таким чином, механізм лікувальної дії препарату даларгін представляється у позитивній дії при застосуванні у терапевтичному комплексі, як при ізольованій ГЕРХ, так й при коморбідному перебігу ГЕРХ й ХОЗЛ на запальний компонент у слизовій оболонці стравоходу та шлунку, відновлення рівня рН у стравоході, нормалізацію маркерів запальної реакції – білків гострої фази, серомукоїдів, поліпшення стану моторики верхніх відділів ШКТ та тонуусу нижніх з відновленням психоемоційного стану хворих та поліпшенням якості їх життя. Ключові слова: гастроєзофагеальна рефлюксна хвороба, хронічне обструктивне захворювання легень, апелін-13, норадреналін, психосоматичні розлади, комбінована терапія.

2. The thesis is devoted to the optimization of diagnostic tactics and the development of a complex scheme in pathogenetic therapy of the comorbid course of gastroesophageal reflux disease and chronic obstructive pulmonary disease in young patients based on the determination of the levels of apelin-13, noradrenaline, psychosomatic state, quality of life, the function of external respiration, and the motor-secretory function of the gastrointestinal tract. 110 patients with gastroesophageal reflux disease and chronic obstructive pulmonary disease ($n=60$) and with gastroesophageal reflux disease ($n=50$) were subjected to clinical and laboratory examination. Patients received treatment for a month, half of each group was treated with additional dalargin. The study revealed the presence of psychosomatic disorders in all patients of the study groups. Depression and reactive anxiety predominate in patients with GERD and COPD. In patients with isolated GERD - anxiety and personality anxiety. When studying the features of quality of life in the development of combined pathology of GERD and COPD in young patients and in the isolated course of GERD, it was found that at the beginning of the study, both groups showed a significant deterioration in quality of life compared to the control group. In determining motor-secretory disorders, it was found that before treatment, gastric acidity was significantly increased in patients of both groups. Analysis of spirometry data before treatment of GERD in combination with COPD revealed a significant ($p < 0.05$) decrease in the indicators of external respiratory function both in comparison with the control group and patients with GERD without concomitant pathology, whose results correspond to the normative values. The concentration of norepinephrine in the blood plasma increased almost 2-fold compared to the control group in patients of all groups. The apelin-13 level in the study groups before treatment was reduced, in group I it was significantly lower. Statistical analysis shows a direct correlation between norepinephrine levels, gastric juice pH and leading symptoms and an inverse relationship with apelin-13 levels, indicators of psychosomatic disorders and indicators of external respiratory function. After the proposed scheme of complex therapy with the use of dalargin, it was found that the complex treatment contributed to the elimination of the symptoms of the underlying disease. In patients who received complex therapy with the inclusion of dalargin, the serum level of apelin-13 increased statistically significantly with a simultaneous decrease in the concentration of norepinephrine. Positive changes in

psychological characteristics were observed, which contributed to the improvement of the general condition of patients: a decrease in the level of personal and reactive anxiety on the Spielberger scale, Sheehan's anxiety, as well as anxiety and depression on the Beck scale, HADS, an increase in the level of quality of life on the SF-36 scale ($p < 0.05$), positive changes in the GERD-Q and GIQLI questionnaires. Thus, the mechanism of therapeutic action of dalgargin appears to be a positive effect when used in a therapeutic complex, both in isolated GERD and in comorbid GERD and COPD, on the inflammatory component in the esophageal and gastric mucosa, restoration of the pH level in the esophagus, normalization of markers of the inflammatory response - acute phase proteins, seromucoids, improvement of the state of motility of the upper gastrointestinal tract and tone of the lower gastrointestinal tract with the restoration of the psycho-emotional state of patients and improvement of their quality of life. Key words: gastroesophageal reflux disease, chronic obstructive pulmonary disease, apelin-13, norepinephrine, psychosomatic disorders, combination therapy.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

1. Oparin A.A., Beziazychna N.V. Implementation mechanisms of psychosomatic disorders in gastroesophageal reflux disease with concomitant chronic obstructive pulmonary disease. *Med Jad* 2016; 46 (1-2):125-132.
2. Опарін О.А., Семенова Н.В., Опаріна Т.М. Особливості клінічного перебігу гастроєзофагеальної рефлюксної хвороби поєднано з хронічним обструктивним захворюванням легень. Проблеми безперервної медичної освіти та науки 2021; 2 (42): 14-18. <https://doi.org/10.31071/promedosvity> 2021.02.014
3. Семенова Н.В., Опаріна Т.М. Оцінка ефективності комбінованого лікування у пацієнтів з коморбідним перебігом ХОЗЛ та ГЕРХ. *Східноєвропейський журнал внутрішньої та сімейної медицини* 2023; 2(21): 80 – 83.
4. Опарін А.Г., Семенова Н.В., Опаріна Т.Н. Особливості якості життя у хворих на гастроєзофагеальну рефлексну хворобу з супутнім хронічним обструктивним захворюванням легень у осіб молодого віку. *Східноєвропейський журнал внутрішньої та сімейної медицини* 2021; 2(16): 99-102. doi: 10.15407/internaimed2021.02.099
5. Семенова Н.В., Опарін О.А. «Вплив психосоматичних розладів на загострення гастроєзофагеальної рефлюксної хвороби з супутнім хронічним обструктивним захворюванням легень у пацієнтів молодого віку.» *Журнал «Здобутки клінічної і експериментальної медицини.»* 2023. No 3, стор. 156-159
6. Semenova N.V., Oparin A.A., Khomenko L.A. Features of psychosomatic disorders in patients with gastroesophageal reflux disease with concomitant chronic obstructive pulmonary disease of I-II degrees. *Materiały XVIII Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji «Dynamika naukowych badań - 2017»*, *Przemyśl Nauka i studia* 07-15 lipiec 2017; Tom 3: 3-6.
7. Кудрявцев А.А., Яранцева Н.А., Балаклицька І.О., Семенова Н.В., Ахаледіані Г.Г., Крючкова І.А. Клініко-ультразвукові паралелі та особливості діагностики у хворих на гастроєзофагеальну рефлюксну хворобу із коморбідністю. *Медицина XXI століття: матеріали наук.- практик. конф. молодих вчених з міжнародною участю (Харків, 29 листопада 2019 р.) / за заг. ред. Т.А. Руденко – Х.: ХМАПО, 2019; 45-47.*
8. Яранцева Н. А., Кудрявцев А. А., Семенова Н. В. «Роль опитувальників GERD-Q і GERD-HRQL у скринінгу і прогнозуванні перебігу гастроєзофагеальної рефлюксної хвороби у студентів.» *Журнал ХИСТ, Матеріали IV Міжнародного медико-фармацевтичного конгресу студентів і молодих вчених,*

випуск 19, Чернівці, 2017 р.

- 9. Oparin A.A., Semenova N.V., Khomenko L.A., Lavrova N.V. Indicators of external respiration functions in patients with gastroesophageal reflux disease with concomitant chronic obstructive pulmonary disease. Materiály VIII Mezinárodní Vědecko - Praktická Konference «Aplikované Vědecké Novinky – 2017» 22–30 červenců 2017 roku. Praha. Publishing House «Education and Science» 2017; Volume 3: 41–44.
- 10. Без'язична Н.В. «Особливості клінічного перебігу гастроєзофагеальної рефлексної хвороби з супутнім хронічним обструктивним захворюванням легень в осіб молодого віку.» Матеріали III Міжнародного медико-фармацевтичного конгресу студентів і молодих вчених, Журнал ХИСТ, випуск 18, Чернівці, 2016 р.
- 11. Семенова Н.В., Опарін О.А. «Вплив психосоматичних розладів на загострення гастроєзофагеальної рефлексної хвороби з супутнім хронічним обструктивним захворюванням легень у пацієнтів молодого віку.» Доповідь у рамках конференції «Актуальні питання діагностики, лікування, раціональної фармакотерапії, профілактики та реабілітації в практиці сімейного лікаря» 22-23.06.2023 р. Конференцію включено до бази МОЗ для надання БПР (код заходу 5502381).

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0116U004798

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Опарін Олексій Анатолійович
2. Oleksii A. Oparin

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.01.02

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 01896866

Місцезнаходження: Проспект Науки, буд. 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Фадєєнко Галина Дмитрівна

2. Halyna D. Fadieienko

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.01.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0881-6541

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державна установа "Національний інститут терапії імені Л.Т. Малої Національної академії медичних наук України"

Код за ЄДРПОУ: 04528465

Місцезнаходження: пр. Любові Малої, 2-а, Харків, Харківський р-н., 61039, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія медичних наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Скрипник Ігор Миколайович

2. Ihor M. Skrypnyk

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.01.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3426-3429

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Полтавський державний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 43937407

Місцезнаходження: вул. Шевченко, буд. 23, Полтава, Полтавський р-н., 36011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пасієшвілі Людмила Михайлівна

2. Liudmyla M. Pasiieshvili

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.01.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7527-782X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 01896866

